

ย้อนพิจารณาการกล่าวอ้างกรรมสิทธิ์ของจีน
ในทะเลจีนใต้: ปฏิสัมพันธ์ระหว่างความสัมพันธ์
ระหว่างประเทศและกฎหมายระหว่างประเทศ
Rethinking China's Claim in the South China
Sea: The Engagement between International
Relations and International Law

ทภิพร สุพร / Thapiporn Suporn

Faculty of Political Science and Public Administration, Chiang Mai University

Chiang Mai 50200, Thailand

Email: thapiporn@gmail.com

Abstract

Making sense of any particular event in global politics through the lens of international relations theory seems to be the predominant approach and is widely accepted by the epistemic community. However, this article argues that such an approach narrowly limits the comprehensive appreciation of international relations phenomena. Hence, this article seeks to provide an epistemological contribution by adopting an engagement between international relations and international law. Embracing the new approach, the analysis of China's claims in the South China Sea requires a fundamental rethinking about the validity of the claims by examining the China's historic rights, land reclamation, and South China Sea arbitration through the perspectives of international relations and international law. In conclusion, this article contests the traditional approach and offers a new one: an engagement between international relations and international law, which will greatly complement the analyses of both.

Keywords: China, South China sea disputes, engagement between international relations and international law, historic rights, land reclamation, South China Sea arbitration

บทคัดย่อ

แม้การประยุกต์ใช้ทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศเพื่ออธิบายปรากฏการณ์หนึ่งๆ ในโลกความสัมพันธ์ระหว่างประเทศจะเป็นแนวทางกระแสหลักที่รับการยอมรับทั่วไป ในชุมชนทางวิชาการ อย่างไรก็ตาม บทความนี้ต้องการนำเสนอข้อโต้แย้งว่า แนวทางการศึกษาดังกล่าวส่งผลให้การทำความเข้าใจต่อปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นเป็นไปอย่างจำกัด เพื่อที่จะสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องควรคู่กันไปกับขยับขยายมุมมองทางทฤษฎีของการศึกษาแบบดั้งเดิม บทความนี้จึงเสนอแนวทางใหม่ที่สำคัญกับปฏิสัมพันธ์ระหว่างความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและกฎหมายระหว่างประเทศ โดยเสนอให้ย้อนกลับไปพิจารณาถ้อยแถลงของจีนในทะเลจีนใต้ ทั้งในกรณีการกล่าวอ้างหลักสิทธิ์ทางประวัติศาสตร์ การถมทะเลเพื่อสร้างเกาะเทียม และคำตัดสินของศาลอนุญาโตตุลาการถาวร ว่ามีความถูกต้องมากน้อยเพียงใดในมุมมองทางความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและกฎหมายระหว่างประเทศ กล่าวโดยสรุปแล้ว บทความนี้ต้องการโต้แย้งแนวทางการศึกษาแบบดั้งเดิมและชี้ให้เห็นถึงคุณูปการของปฏิสัมพันธ์ระหว่างความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและกฎหมายระหว่างประเทศ ซึ่งจะช่วยให้เสริมเติมเต็มการวิเคราะห์ของกันและกันได้เป็นอย่างดี

คำสำคัญ: จีน ข้อพิพาททะเลจีนใต้ ปฏิสัมพันธ์ระหว่างความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและกฎหมายระหว่างประเทศ สิทธิ์ทางประวัติศาสตร์ การถมทะเลสร้างเกาะเทียม คำตัดสินของศาลอนุญาโตตุลาการถาวร

บทนำ

ภายหลังจากสงครามโลกครั้งที่หนึ่งหรือ “มหาสงคราม” ยุติลงได้ไม่นาน ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในฐานะสาขาวิชา ก็ถือกำเนิดขึ้นเป็นครั้งแรกในชื่อภาควิชาการเมืองระหว่างประเทศ ณ มหาวิทยาลัยอเบอร์สวิทในปี 1919 โดยต้องการตอบคำถามสำคัญอย่างเป็นระบบว่า เพราะเหตุใดรัฐต่างๆ จึงตัดสินใจทำสงครามระหว่างกัน และเราจะป้องกันมิให้สงครามที่มีระดับความรุนแรงเช่นนี้เกิดขึ้นอีกในอนาคตได้อย่างไร (Jackson and Sørensen, 2013: 34-35) แนวทางหลักที่บรรดานักวิชาการความสัมพันธ์ระหว่างประเทศยุคบุกเบิกเลือกใช้เพื่อตอบคำถามข้างต้นคือ การสร้างและพัฒนาทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ซึ่งมี

หน้าที่ไม่ต่างไปจากการเป็น “กล่องเครื่องมือ” ที่จะช่วยคลี่คลายความสลับซับซ้อนของประเด็นปัญหา ตลอดจนช่วยให้ผู้ศึกษาตัดสินใจได้ว่าข้อเท็จจริงใดที่มีความสำคัญบ้าง (Baylis, Smith, and Owens, 2008: 4) โดยแนวทางดังกล่าวก็ได้กลายเป็นแนวทางการศึกษาหลักที่ครอบงำการศึกษาของสาขาวิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศจวบจนปัจจุบัน ปีเตอร์ เจ แคทเซนสไตน์ (Peter J. Katzenstein) และรูตรา ซิล (Rudra Sil) วิพากษ์วิจารณ์เกี่ยวกับปัญหาของการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศตามแนวทางในช่วงต้นไว้อย่างเจ็บแสบแหลมว่า “นักวิชาการด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศส่วนใหญ่มักพิจารณาจักรวาลทางทฤษฎีในฐานะสำนักคิดที่มีมุมมองแตกต่างกัน โดยบรรดานักวิชาการเหล่านั้นมักผูกโยงตัวเองเข้ากับความเชื่อที่ว่า พวกเขาสามารถสร้างคำอธิบายที่ดีและมีคุณภาพต่อการกำหนดนโยบายมากกว่าสำนักคิดอื่น” (Katzenstein and Sil, 2008: 6) แต่แท้จริงแล้วทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเสรีนิยม (liberalism) สัจนิยม (realism) และสรรสร้างนิยม (constructivism) ต่างมีความเชื่อและสมมติฐานหลักบางประการร่วมกัน เพราะฉะนั้นแทนที่จะใช้ทฤษฎีใดทฤษฎีหนึ่งเพื่ออธิบายปรากฏการณ์ทางความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ การพิจารณาปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นผ่านมุมมองการวิเคราะห์แบบผสมผสาน (eclectic analytic perspectives) จะช่วยคลี่คลายปรากฏการณ์ทางความสัมพันธ์ระหว่างประเทศอันสลับซับซ้อนได้อย่างครอบคลุมและครบถ้วนสมบูรณ์มากกว่า (Katzenstein and Sil, 2008: 8-9, 30) อย่างไรก็ตามการเฟื่องฟูของปรากฏการณ์ผ่านแว่นของทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศแต่เพียงมิติเดียวก็ส่งผลให้ผู้ศึกษาไม่สามารถเข้าใจปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นได้อย่างรอบด้านมากพอ ตัวอย่างที่น่าสนใจคือ ประเด็นปัญหาความขัดแย้งในทะเลจีนใต้ ซึ่งหากพึ่งพาแต่เฉพาะทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศแต่เพียงอย่างเดียว บทวิเคราะห์ที่ได้ก็คงหนีไม่พ้นชุดคำอธิบายที่ผูกโยงอยู่กับมุมมองเรื่องการเมืองเชิงอำนาจ (power politics) ตามแนวทางของทฤษฎีสัจนิยม การสร้างความร่วมมือระหว่างรัฐต่างๆ ผ่านองค์การระหว่างประเทศตามคำอธิบายของทฤษฎีเสรีนิยมใหม่เชิงสถาบัน (neoliberal institutionalism) หรือการวิเคราะห์เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงอัตลักษณ์ชุดความเชื่อ และบรรทัดฐานของรัฐต่างๆ ในภูมิภาคตามสมมติฐานของสำนัก

สรรสร้างนิยม แม้บทวิเคราะห์เหล่านี้จะมีพลังในการอธิบาย และสามารถโน้มน้าวให้ ผู้กำหนดนโยบายตระหนักถึงข้อเสนอนโยบายจากแวดวงวิชาการ แต่ก็ยังมีคำอธิบายที่ไม่สามารถตอบคำถามอื่นๆ ที่มีความสำคัญได้ อาทิ การกล่าวอ้างกรรมสิทธิ์ของจีนผ่านหลักสิทธิ์ทางประวัติศาสตร์ (historic rights) นั้นมีความชอบธรรมและสอดคล้องกับหลักกฎหมายระหว่างประเทศมากน้อยเพียงใด การถมทะเลเพื่อสร้างเกาะเทียม (land reclamation) จะมีผลกระทบต่ออำนาจอธิปไตยในทะเลจีนใต้ของจีนมากเพียงใด หรือแม้แต่การทำความเข้าใจคำตัดสินของศาลอนุญาโตตุลาการถาวร (Permanent Court of Arbitration - PCA) ในกรณีพิพาทระหว่างจีนและฟิลิปปินส์ก็เสี่ยงไม่ได้ที่จะต้องหยิบยืมองค์ความรู้ของสาขาวิชาอื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งกฎหมายระหว่างประเทศซึ่งจะมีส่วนสำคัญต่อการเติมเต็มความเข้าใจการกล่าวอ้างกรรมสิทธิ์ของจีนได้ดีมากยิ่งขึ้น กระนั้นก็เป็นที่น่าเสียดายว่า แม้กฎหมายระหว่างประเทศและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศจะถือเป็นศาสตร์ที่สามารถเติมเต็มความรู้ให้แก่กันและกันได้เป็นอย่างดี แต่ในปัจจุบันปฏิสัมพันธ์ระหว่างทั้งสองสาขาวิชากลับปรากฏให้เห็นในระดับที่ต่ำมาก (Cox and O'Neil, 2008: 202-203)

อมิตาฟ อจารย์ยา (Amitav Acharya) และริชาร์ด สตับส์ (Richard Stubbs) ตั้งข้อสังเกตที่น่าสนใจเอาไว้ว่า นับตั้งแต่ช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่สองจนถึงทศวรรษที่ 1990 การศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ส่วนมากล้วนเป็นการศึกษาที่ไม่อาศัยทฤษฎี (atheoretical) และแม้จะปรากฏให้เห็นงานที่ประยุกต์ใช้ทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศเพื่อประกอบการวิเคราะห์ ปรากฏให้เห็นอยู่บ้าง แต่ทฤษฎีที่ถูกนำมาใช้ก็ยังขาดแง่มุมที่หลากหลาย และยังยึดติดอยู่กับแนวทางการศึกษากระแสหลัก โดยเฉพาะอย่างยิ่งแนวคิดสังคมนิยมและสังคมนิยมใหม่ (Acharya and Stubbs, 2013: 1) อจารย์ยาและสตับส์ยังชี้ต่อไปว่า เมื่อปรากฏให้เห็นเหตุการณ์สำคัญต่างๆ ที่เกิดขึ้นในภูมิภาค ซึ่งไม่สามารถอธิบายผ่านมุมมองของทฤษฎีกระแสหลักได้อย่างมีพลังอีกต่อไป ผนวกกับการแพร่กระจายของบรรดาทฤษฎีกระแสรองในโลกความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งทฤษฎีเชิงวิพากษ์ส่งผลให้การใช้ทฤษฎีของนักวิชาการความสัมพันธ์

ระหว่างประเทศมีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น (Acharya and Stubbs, 2013: 1-2) อย่างไรก็ตาม ข้อเสนองของอาจารย์และสถาบันในส่วนที่ว่าด้วยความหลากหลายทางทฤษฎีนั้นก็ถือเป็นข้อเสนอที่ไม่สอดคล้องกับข้อเท็จจริงมากเท่าไรนัก เพราะในความเป็นจริงแล้วจากบรรดางานวิชาการที่อาศัยทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในการวิเคราะห์ปัญหาความขัดแย้งในทะเลจีนใต้ ตลอดจนบทบาทและการกล่าวอ้างกรรมสิทธิ์ของจีนในพื้นที่ดังกล่าว ทฤษฎีที่มีบทบาทนั้นก็ยังคงเป็นทฤษฎีสัจนิยม¹ ซึ่งเป็นเครื่องมือหลักที่บรรดานักวิชาการเลือกใช้เพื่อสนับสนุนการวิเคราะห์และข้อถกเถียงของตน

งานของเรนาโต ครุซ เดอ คาสโตร (Renato Cruz De Castro) ศาสตราจารย์ประจำภาควิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ มหาวิทยาลัยเดอลาซาล ถือเป็นตัวอย่างที่น่าสนใจในการใช้ทฤษฎีสัจนิยม ซึ่งมีจุดเน้นสำคัญคือความอยู่รอดปลอดภัยและผลประโยชน์ของรัฐภายใต้สมมติฐานที่ว่ารัฐต่างๆ ล้วนมีปฏิสัมพันธ์กันภายใต้สภาวะอนาธิปไตยเพื่อใช้อรรถาธิบายเกี่ยวกับปัญหาความขัดแย้งในทะเลจีนใต้ โดยเดอ คาสโตรชี้ว่า นับตั้งแต่ปี 2009 เป็นต้นมา รัฐบาลจีนใช้แนวทางแบบสังคมนิยมเพื่อบั่นทอนขีดความสามารถของฟิลิปปินส์ในการกล่าวอ้างกรรมสิทธิ์เหนือทะเลจีนใต้ผ่านมาตรการที่หลากหลาย อาทิ การขยับขยายการกล่าวอ้างกรรมสิทธิ์ทางทะเล การแสดงแสนยานุภาพทางกองทัพ ในขณะที่ฟิลิปปินส์เองก็ใช้ยุทธศาสตร์การถ่วงดุล (balancing strategy) ผ่านการเสริมสร้างสายสัมพันธ์กับรัฐมหาอำนาจจากภายนอกอย่างสหรัฐฯ และรัฐในภูมิภาคอย่างญี่ปุ่นเพื่อถ่วงดุลพฤติกรรมอันเป็นคุกคามของจีน (De Castro, 2016: 21-23) เดอ คาสโตรยังผลิตงานที่อาศัยมุมมองแบบสังคมนิยมในการทำความเข้าใจยุทธศาสตร์ของจีนในทะเลจีนใต้โดยเสนอว่า แนวคิดสังคมนิยมในการจัดการกับข้อพิพาททะเลจีนใต้ของจีน ไม่ว่าจะกระทำผ่านการอ้างสิทธิ์ทางประวัติศาสตร์ การเรียกร้องให้บรรดารัฐที่มีส่วนกล่าวอ้างกรรมสิทธิ์เหนือพื้นที่พิพาทเจรจากับตนภายใต้กรอบ

¹ ควรบันทึกไว้ด้วยว่า แม้จะปรากฏให้เห็นงานที่ใช้ทฤษฎีสถิตนิยมเพื่ออธิบายท่าทีและพฤติกรรมของจีน อาทิ งานของจิน หยาชิง (Qin and Wei, 2007; Qin, 2011) และคาร์ลิน จี. ซี. แฮร์มันส์ (Hermans, 2012) อย่างไรก็ตาม งานเหล่านี้ก็ยังมีปริมาณน้อยมากเมื่อเทียบกับงานแบบสังคมนิยม

ทวิภาคีเพื่อเพิ่มเติมอำนาจต่อรองของตนและเพื่อลดทอนบทบาทและอำนาจของอาเซียน การใช้ยุทธศาสตร์แบ่งแยกและปกครองเพื่อให้อาเซียนล้มเหลวในการแสวงหาจุดยืนร่วมกัน หรือแม้แต่การพัฒนาแสนยานุภาพทางกองทัพเรือของตนเพื่อกดดันรัฐอื่นๆ นั้นล้วนส่งผลให้รัฐที่มีส่วนสำคัญในการกล่าวอ้างกรรมสิทธิ์อย่างเวียดนามและฟิลิปปินส์จำต้องหันไปใช้ยุทธศาสตร์ในการถ่วงดุลโดยดึงเอาสหรัฐฯ ให้เข้ามามีบทบาทในการจัดการกับปัญหาความขัดแย้งในครั้งนี้ (De Castro, 2012: 262)

เดอ คาสโตรยังชี้ให้เห็นอีกว่า การคาดการณ์ของศาสตราจารย์ แอรอน แอล ฟรีดเบิร์ก (Aaron L. Friedberg) ที่ว่า “อดีตของยุโรปอาจเป็นอนาคตของเอเชีย” นั้นเป็นสิ่งที่ถูกต้องในแง่ที่ว่า แนวทางแบบสังคมนิยมของจีนจะส่งผลให้เกิดการขับเคี่ยวแข่งขันทางยุทธศาสตร์ โดยการถ่วงดุลอำนาจจะกลายเป็นกลไกสำคัญในการควบคุมเสถียรภาพและทิศทางของการเมืองในภูมิภาค ส่งผลให้เอเชียในอนาคตมีสภาพไม่ต่างไปจากยุโรปในอดีตนั่นเอง (De Castro, 2012: 284) งานของวาคลาฟ จิลีก (Vaclav Jilek) ก็เป็นอีกงานหนึ่งที่อาศัยแนวคิดแบบสังคมนิยมดั้งเดิม (classical realism) ซึ่งให้ความสำคัญกับธรรมชาติของมนุษย์ที่มีข้อบกพร่องและต้องการสะสมอำนาจ ตลอดจนเสาะแสวงหาผลประโยชน์อย่างไม่รู้จักจบสิ้น โดยจิลีกชี้ว่า ในมุมมองของจีนแล้วทะเลจีนใต้ถือเป็น “ผลประโยชน์หลัก” (core interest) ซึ่งถูกผนวกเข้าสู่การวางยุทธศาสตร์ระยะยาวของจีนในการเป็นชาติมหาอำนาจทางทะเลในระดับโลก โดยจีนจะไม่สนใจแรงกดดันจากประชาคมระหว่างประเทศ และยืนยันที่จะแสดงท่าทีและพฤติกรรมอันแข็งกร้าวเช่นนี้ต่อไป (Jilek, 2016: 54)

บทความนี้ตระหนักถึงจุดอ่อนของแนวทางการศึกษาแบบดั้งเดิม และต้องการชี้ให้เห็นว่าการวิเคราะห์ปัญหาพิพาทระหว่างรัฐต่างๆ ในทะเลจีนใต้นั้นสามารถทำได้ผ่านปฏิสัมพันธ์ระหว่างความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและกฎหมายระหว่างประเทศซึ่งจะช่วยเติมเต็มองค์ความรู้ของกันและกัน ตลอดจนช่วยอธิบายเกี่ยวกับการกล่าวอ้างกรรมสิทธิ์ของจีนในทะเลจีนใต้ได้อย่างครอบคลุมมากกว่าแนวทางการศึกษาแบบดั้งเดิม

เพื่อที่จะนำเสนอข้อโต้แย้งของบทความอย่างเป็นทางการเป็นระบบ บทความนี้จะแบ่งการนำเสนอออกเป็นสี่ส่วน ส่วนแรกจะกล่าวถึงประวัติศาสตร์ของการกล่าวอ้างกรรมสิทธิ์ของจีนในทะเลจีนใต้ ตลอดจนพฤติกรรมของจีนที่ถูกพิจารณาจากรัฐในภูมิภาค ตลอดจนรัฐมหาอำนาจจากภายนอกว่าเป็นภัยคุกคาม ส่วนที่สองจะเป็นการประยุกต์ใช้ทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและแนวคิดทางกฎหมายระหว่างประเทศเพื่อประกอบการวิเคราะห์การกล่าวอ้างกรรมสิทธิ์ของจีน ในขณะที่ส่วนที่สามารถจะกล่าวถึงความสำคัญของคำพิพากษาของศาลอนุญาโตตุลาการถาวรกรณีพิพาทหมู่เกาะสแปรตลีย์และนัยต่อการเมืองและกฎหมายระหว่างประเทศ และส่วนสุดท้ายคือบทสรุป

จีนและการกล่าวอ้างกรรมสิทธิ์ในทะเลจีนใต้

จีนถือเป็นหนึ่งในตัวแสดงที่มีบทบาทสำคัญต่อทิศทางของปัญหาความขัดแย้งในทะเลจีนใต้ โดยจีนมักจะประกาศจุดยืนอันแข็งกร้าวในการกล่าวอ้างกรรมสิทธิ์เหนือพื้นที่พิพาทในทะเลจีนใต้อย่างแข็งขันอยู่เสมอ ดังปรากฏให้เห็นได้จากการออกหนังสือกลาง (note verbale) ลงวันที่ 7 พฤษภาคม 2009 ที่ระบุว่า “จีนมีอำนาจอธิปไตยอันมีอาจอโต้แย้งได้เหนือหมู่เกาะต่างๆ ในทะเลจีนใต้และน่านน้ำโดยรอบ...” (Permanent Mission of the People’s Republic of China to the United Nations, 2009) กระนั้นก็ดี การกล่าวอ้างกรรมสิทธิ์ของจีนเหนือทะเลจีนใต้นั้นมิได้เพิ่งจะปรากฏให้เห็นในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา เพราะทะเลจีนใต้เป็นอาณาบริเวณที่มีประวัติศาสตร์ของความขัดแย้งดำเนินมาเป็นระยะเวลาช้านาน ดังปรากฏให้เห็นได้จากหลักฐานช่วงปลายราชวงศ์ซิง ซึ่งจีนก็เริ่มกล่าวอ้างกรรมสิทธิ์ของตนเหนือหมู่เกาะพาราเซล แม้จีนจะยังไม่ได้ส่งกองกำลังเข้าไปยึดครองหมู่เกาะพาราเซล แต่ก็ปรากฏให้เห็นจากเอกสารรายงานประจำปี 1909 ของพลเรือตรีหลี่ ชุน (Li Zhun) ที่ชี้ว่า หมู่เกาะพาราเซลควรอยู่ภายใต้การบริหารจัดการของหมู่เกาะไห่หนาน (Hainan) และภายหลังจากนั้นเพียง 5 ปี แผนที่รูปตัวยู (U-shaped line) หรือแผนที่เส้นประเก้าเส้น ซึ่งครอบคลุมพื้นที่ส่วนใหญ่ในทะเลจีนใต้ ก็ถูกจัดทำขึ้นโดยหู จินนี่ (Hu Jinnie) นักทำแผนที่ชาวจีน (Raine and Mièrè, 2013: 35-36)

การกล่าวอ้างกรรมสิทธิ์ในทะเลจีนใต้มีความสลับซับซ้อนมากยิ่งขึ้นในศตวรรษที่ 20 เมื่อรัฐต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกภูมิภาค ต่างเริ่มกล่าวอ้างสิทธิ์ของตนในการครอบครองทะเลจีนใต้ โดยเคำกลางของการขับเคี่ยวแข่งขันดังกล่าวเริ่มปรากฏให้เห็นตั้งแต่ก่อนสงครามโลกครั้งที่สอง เมื่อจีนและชาติอาณานิคมอย่างญี่ปุ่นและฝรั่งเศสต่างกล่าวอ้างกรรมสิทธิ์ของตนเหนือทะเลจีนใต้ อย่างไรก็ตาม ภายหลังจากสงครามสิ้นสุดลง ฝรั่งเศสก็ถอนตัวออกจากภูมิภาค เช่นเดียวกับญี่ปุ่นที่สูญเสียสิทธิ์ในการครอบครองทะเลจีนใต้ตามสนธิสัญญาสันติภาพซานฟรานซิสโก ซึ่งมีได้ระบุว่าชาติใดจะมีกรรมสิทธิ์เหนือทะเลจีนใต้ภายหลังจากการสละสิทธิ์ในการครอบครองของญี่ปุ่น ส่งผลให้ปัญหาพิพาททะเลจีนใต้ก็เปลี่ยนจากจากการขยับอำนาจและอิทธิพลของรัฐมหาอำนาจภายนอกไปสู่การแย่งชิงกรรมสิทธิ์ระหว่างรัฐต่างๆ ในภูมิภาค (Raine and Mièrè, 2013: 39) สภาวะการณ์ดังกล่าวทำให้ข้อพิพาททะเลจีนใต้มีสถานะไม่ต่างไปจากการเป็น “ระเบิดเวลา” ที่พร้อมจะถูกจุดชนวนและสันคลอนเสถียรภาพทางการเมืองและความมั่นคงของดินแดนอุษาคเนย์ได้ทุกเมื่อ ทั้งนี้จึงไม่แปลกนักหากจะปรากฏให้เห็นข้อเสนอกันที่ว่า ทะเลจีนใต้ได้กลายเป็นหนึ่งในพื้นที่พิพาทที่สุ่มเสี่ยงต่อการเกิดสงครามมากที่สุดแห่งหนึ่งในโลก (Hardy, 2014)

ปฐมบทของความขัดแย้งในทะเลจีนใต้ในยุคสมัยใหม่ถือกำเนิดขึ้นในปี 1974 เมื่อสหรัฐฯ ผลักดันนโยบายทำสงครามเวียดนามให้เป็นของคนเวียดนาม (Vietnamization) โดยภายหลังจากการยุติบทบาทของสหรัฐฯ ในเวียดนามใต้ จีนได้ส่งกองกำลังเข้ายึดครองหมู่เกาะพาราเซล โดยให้เหตุผลว่าจีนเป็นเจ้าของหมู่เกาะดังกล่าวมาตั้งแต่สมัยยุคโบราณ แม้จีนจะมีจุดยืนที่ชัดเจนในการกล่าวอ้างพื้นที่แทบทั้งหมดในบริเวณทะเลจีนใต้ แต่ในช่วงเวลาดังกล่าวจีนก็ได้แสดงท่าทีและเจตนาอันแข็งกร้าวว่าตนจะใช้กำลังในจัดการปัญหาในทะเลจีนใต้แต่อย่างใด ในระหว่างการเผชิญหน้ากันทางทะเลระหว่างจีนและบรรดารัฐต่างๆ ที่กล่าวอ้างกรรมสิทธิ์ จีนนั้นครอบครองแค่เพียงแนวปะการังและโขดหินใต้น้ำเพียงไม่กี่แห่ง และยังมีได้ก่อสร้างสิ่งปลูกสร้างและป้อมปราการในทะเลจีนใต้ และมีได้ขับไล่เวียดนามและฟิลิปปินส์ออกจากบริเวณดังกล่าว (Novicio, 2003: 2) อย่างไรก็ตาม ในช่วงปี 1987 จีนก็เริ่มปรับเปลี่ยนท่าทีของตนผ่านการก่อสร้างสิ่งปลูกสร้างบริเวณ

หมู่เกาะสแปรตลีย์ ควบคู่กันไปกับการแผ่กำลังอำนาจและขีดความสามารถของกองทัพจีนในบริเวณทะเลจีนใต้ ตลอดจนการเริ่มต้นปฏิบัติการซ้อมรบทางทะเลครั้งสำคัญภายใต้รหัส “กวงซี-15” (Guangzi-15) ในปี 1988 เพื่อยกระดับความสามารถในการป้องกันพื้นที่ชายฝั่งและเกาะแก่งต่างๆ ที่จีนกล่าวอ้างกรรมสิทธิ์ (Novicio, 2003: 2)

ทั้งนี้หากพิจารณาจากประเด็นพิพาทในทะเลจีนใต้ที่เกิดขึ้นทั้งหมด เหตุการณ์ที่สามารถสะท้อนภาพความขัดแย้งระหว่างรัฐต่างๆ ได้อย่างชัดเจนมากที่สุดคือ การปะทะกันระหว่างทหารเรือจีนและเวียดนามบริเวณแนวปะการังจอห์นสันในปี 1988 ซึ่งจีนได้ยิงเรือรบเวียดนามจม 3 ลำ และส่งผลให้ลูกเรือชาวเวียดนามเสียชีวิต 70 คน การเผชิญหน้ากันระหว่างเวียดนามและจีนในครั้งนี้ถือเป็นการส่งสัญญาณไปยังรัฐในภูมิภาคว่า จีนพร้อมที่จะใช้มาตรการที่เด็ดขาดและรุนแรงในการแก้ไขปัญหาข้อพิพาทบริเวณทะเลจีนใต้ ยิ่งไปกว่านั้นในปี 1992 รัฐบาลปักกิ่งยังผ่านกฎหมายว่าด้วยเขตแดนทางทะเลและเขตต่อเนื่องของสาธารณรัฐประชาชนจีน (law on the territorial sea and contiguous zone of the People Republic of China) ซึ่งให้สิทธิ์ในการใช้กำลังเพื่อปกป้องหมู่เกาะสแปรตลีย์และพาราเซล ตลอดจนน้ำโดยรอบ (Emmers, 2009: 120) กฎหมายดังกล่าวยังระบุถึงความที่สำคัญไว้ว่า หากผู้ใดต้องการเดินทางผ่านน้ำดังกล่าวจำเป็นต้องขออนุญาตจากทางการจีนก่อน (Yotsomsak, 2013: 35)

แม้ในช่วงทศวรรษที่ 1970-1980 จะปรากฏให้เห็นพัฒนาการของความขัดแย้งที่เริ่มก่อตัวขึ้นในทะเลจีนใต้ ไล่เลียงมาตั้งแต่การกล่าวอ้างทะเลอาณาเขตต่อเนื่อง และเขตเศรษฐกิจจำเพาะที่ซ้อนทับกันระหว่างรัฐต่างๆ ซึ่งนำไปสู่การปะทะกันประปราย (skirmish) ระหว่างกองเรือเวียดนาม จีน และฟิลิปปินส์ และลุกลามไปสู่การปะทะกันครั้งสำคัญระหว่างจีนและเวียดนามในช่วงปลายทศวรรษที่ 1980 ข้อพิพาทในทะเลจีนใต้กลับไม่ได้ถูกพิจารณาว่ามีนัยสำคัญต่อความมั่นคงของการเมืองระหว่างประเทศในช่วงเวลาดังกล่าวแต่อย่างใด โดยตำแหน่งแห่งที่และความสำคัญของปัญหาพิพาททะเลจีนใต้นั้นถูกบดบังด้วยเหตุการณ์สำคัญในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการบุกกัมพูชาของเวียดนามในเดือน

ธันวาคม 1978 และการทำสงครามสังฆสนเวียดนามของจีนในเดือนกุมภาพันธ์ 1979 ซึ่งล้วนเป็นเหตุการณ์ที่ถูกพิจารณาว่ามีความสำคัญและได้รับความสนใจมากกว่า การรบบพุ่งกันอย่างประปรายในทะเลจีนใต้ (Novicio, 2003: 2) จนอาจพิจารณาได้ว่าในยุคสงครามเย็นข้อพิพาททะเลจีนใต้มีสถานะเป็นเพียงปัญหาความขัดแย้งในระดับภูมิภาคที่ถูกกดทับเอาด้วยความขัดแย้งทางอุดมการณ์ระหว่างโลกเสรีและโลกคอมมิวนิสต์

ในบริบทปัจจุบันในฐานะชาติที่ผงาดขึ้นมาเป็น “ขั้วอำนาจใหม่” ในการเมืองระหว่างประเทศและทำให้จีนเป็นชาติที่มีบทบาทสำคัญต่อพลวัตของ ปัญหาความขัดแย้งในทะเลจีนใต้อย่างแท้จริง เป็นที่ประจักษ์ว่า นับตั้งแต่เศรษฐกิจจีนมีอัตราการเจริญเติบโตอย่างก้าวอย่างก้าวกระโดดในสมัยเติ้ง เสี่ยวผิง เศรษฐกิจจีนนั้นก็มีความเข้มแข็งและสามารถบูรณาการเข้ากับเศรษฐกิจโลกได้ในที่สุด (Rozman, 2010: 201-211) ความเข้มแข็งและอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของจีนนั้นถือเป็นฐานทางอำนาจที่เกื้อหนุนและสามารถแปรเปลี่ยนไปสู่ความเข้มแข็งทางการทหาร ซึ่งส่งผลให้จีนสามารถพัฒนาขีดความสามารถของกองทัพของตนให้มีประสิทธิภาพและทัดเทียมมหาอำนาจอื่น จนอาจกล่าวได้ว่า ยุทธศาสตร์ดังกล่าวของจีนนั้นไม่มีข้อจำกัดในการดำเนินการ (Yotsomsak, 2013: 11)

นับตั้งแต่ทศวรรษที่ 1990 เป็นต้นมา จีนเริ่มลดบทบาทของกองทัพบก และหันมาให้ความสำคัญกับการเพิ่มพูนแสนยานุภาพของกองทัพเรือปลดแอก ประชาชนให้มีความทันสมัย และมีความสามารถในการบริหารจัดการแนวปะการัง และเกาะแก่งในทะเลจีนใต้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้รัฐบาลจีนยังพยายาม แสดงว่าจีนเป็นผู้ครอบครองเกาะแก่งต่างๆ ในทะเลจีนใต้มาตั้งแต่โบราณกาลผ่านการอ้างสิทธิ์ทางประวัติศาสตร์ ควบคู่กันไปกับการใช้แผนที่เส้นประเก้าเส้น เพื่อสนับสนุนการกล่าวสิทธิ์ของตนเหนือพื้นที่แทบทั้งหมดในทะเลจีนใต้ โดยเพิกเฉย ต่อการระงับข้อพิพาทผ่านช่องทางทางกฎหมาย (Emmers, 2009: 120) โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การเจรจาในกรอบพหุภาคี ซึ่งจีนมองว่าตนจะสูญเสียอำนาจต่อรองเมื่อเปรียบเทียบกับ การเจรจาแบบทวิภาคี

ภายใต้ความขัดแย้งกันของการใกล้เคียงข้อพิพาทระหว่างรัฐต่างๆ จีนก็ตระหนักว่ายุทธศาสตร์ในการคงไว้ซึ่งความได้เปรียบเชิงอำนาจของตนในทะเลจีนใต้ต่อไปคือ ยุทธศาสตร์การเตะถ่วง (delaying strategy) ซึ่งเปรียบเสมือนการ “ซื้อเวลา” ผ่านการสร้างเสริมความเข้มแข็ง (consolidation) ควบคู่กันไปกับการป้องปราม (deterrence) มิให้รัฐอื่นๆ เพิ่มพูนขีดความสามารถอันอาจส่งผลกระทบต่อกรกล่าวอ้างกรรมสิทธิ์ของจีนโดยพยายามหลีกเลี่ยงการเจรจาต่อรองเพื่อแก้ไขประเด็นพิพาทในเวทีระหว่างประเทศ (Fravel, 2011) อย่างไรก็ดี ท่าทีอันแข็งกร้าวและขีดความสามารถทางทหารของกองทัพจีนที่เหนือกว่ารัฐอื่นๆ อย่างเห็นได้ชัด ก็ยิ่งทำให้ระดับของความไม่ไว้วางใจจีนของรัฐในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เพิ่มสูงขึ้นไปโดยปริยาย (Emmers, 2009: 124)

พฤติกรรมอันเป็นภัยคุกคามของจีนปรากฏให้เห็นได้อย่างเด่นชัดอีกครั้งในปี 2015 เมื่อรัฐบาลปักกิ่งเริ่มต้นโครงการถมทะเลเพื่อสร้างเกาะเทียมบริเวณหมู่เกาะสแปรตลีย์ ซึ่งนอกจากจะเป็นการสร้างการรับรู้ให้แก่อรัฐที่มีส่วนกล่าวอ้างกรรมสิทธิ์ในพื้นที่พิพาทดังกล่าวแล้ว การกระทำของจีนยังก่อให้เกิดกระแสวิพากษ์วิจารณ์จากชาติมหาอำนาจจากภายนอกอย่างสหรัฐ ที่มีผลประโยชน์ในทะเลจีนใต้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในประเด็นเรื่องเสรีภาพในการเดินเรือและความมั่นคงทางทะเล ดังปรากฏให้เห็นได้จากสุนทรพจน์ของแอสตัน คาร์เตอร์ (Ashton Carter) ที่เรียกร้องให้จีน “ยุติโครงการถมทะเลเพื่อสร้างเกาะเทียมโดยทันทีและเป็นการถาวร” (US threatening ‘chaos’ in Asia-Pacific: China, 2015: 7) อย่างไรก็ตาม ฮัว ชุนหยิง (Hua Chunying) โฆษกประจำกระทรวงการต่างประเทศจีนก็ออกมาตอบโต้ถ้อยแถลงของคาร์เตอร์ว่า “มีเพียงไม่กี่ประเทศที่พยายามสร้างปัญหาในทะเลจีนใต้เพื่อผลประโยชน์อันเห็นแก่ตัว” และ “ยังมีบาง (ประเทศ) ที่สนับสนุนให้ประเทศเหล่านั้นกระทำการดังกล่าว” (US threatening ‘chaos’ in Asia-Pacific: China, 2015: 7) ฮว้ายังยืนยันความชอบธรรมในการปรับพื้นที่เพื่อสร้างเกาะเทียมของจีนผ่านการกล่าวสุนทรพจน์ในที่ประชุมแชงกรี-ลา (Shangri-La Dialogue) เมื่อวันที่ 30 พฤษภาคม 2015 โดยชี้ว่า “การก่อสร้างเกาะที่เป็นป้อมปราการและแนวหินบริเวณหมู่เกาะหนานชานนั้นอยู่ภายในเขตอำนาจอธิปไตยของจีน การกระทำ

ดังกล่าวจึงเป็นสิ่งที่ชอบด้วยกฎหมาย มีเหตุผล และชอบธรรม โดยมีได้ส่งผลกระทบต่อประเทศอื่นๆ แต่อย่างไร” (Ministry of Foreign Affairs of the People's Republic of China, 2015) ชว่ยังคงกล่าวถึงบทบาทของสหรัฐฯ เอาไว้ด้วยว่า “สหรัฐฯ ไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับประเด็นเรื่องทะเลจีนใต้ สหรัฐฯ นั้นไม่และจะไม่พยายามทำให้ประเด็นดังกล่าวเป็นประเด็นระหว่างจีนและสหรัฐฯ จีนต้องการกระตุ้นเตือนสหรัฐฯ....มิให้เข้าข้างฝ่ายใดในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับอำนาจอธิปไตยเหนือเขตแดน....” (Ministry of Foreign Affairs of the People's Republic of China, 2015)

ภายใต้จุดยืนอันแข็งกร้าวที่ว่าอำนาจอธิปไตยในทะเลจีนใต้นั้นเป็นประเด็นที่ไม่สามารถโต้แย้งได้ ผนวกกับการกล่าวอ้างกรรมสิทธิ์ในพื้นที่แทบทั้งหมดในทะเลจีนใต้ผ่านหลักสิทธิ์ประวัติศาสตร์ ตลอดจนหน้าที่ล่าสุดในการถมทะเลเพื่อสร้างเกาะเทียม คำถามสำคัญที่ควรค่าแก่การขบคิดต่อไปคือ พฤติกรรมของจีนนั้นจะสามารถอธิบายได้อย่างไรผ่านมุมมองของสาขาวิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ และการกล่าวอ้างกรรมสิทธิ์ดังกล่าวของจีนนั้นมีความชอบธรรมเพียงใดในสายตาของกฎหมายระหว่างประเทศ

การกล่าวอ้างกรรมสิทธิ์ของจีน: จากมุมมองทางความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ สู่กฎหมายระหว่างประเทศ

บทความในส่วนนี้จะกล่าวถึงการกล่าวอ้างกรรมสิทธิ์ ทั้งกรณีของการอ้างหลักสิทธิ์ประวัติศาสตร์ และการถมทะเลเพื่อสร้างเกาะเทียมในทะเลจีนใต้ ซึ่งถูกพิจารณาจากรัฐต่างๆ ว่าเป็นการยั่วยุและบั่นทอนเสถียรภาพและความมั่นคงของการเมืองในภูมิภาค โดยจะแสดงให้เห็นปฏิสัมพันธ์ระหว่างมุมมองทางความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและกฎหมายระหว่างประเทศ โดยเริ่มจากการอธิบายพื้นฐานของแนวคิดทางความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ และจะประยุกต์ใช้แนวคิดดังกล่าวเพื่ออธิบายท่าทีและพฤติกรรมของจีน ควบคู่กันไปกับการอธิบายปัญหาที่เกิดขึ้นผ่านแง่มุมของกฎหมายระหว่างประเทศ

หากเริ่มต้นพิจารณาผ่านมุมมองของทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศแล้ว ทฤษฎีสัจนิยมยังเป็นทฤษฎีที่มีพลังในการใช้อธิบายทำให้อันแข็งกร้าวของจีนได้อย่างชัดเจนมากที่สุด แจ็ค ดอนเนลลี (Jack Donnelly) ศาสตราจารย์ด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศจากมหาวิทยาลัยเดนเวอร์ ตั้งข้อสังเกตที่น่าสนใจว่าการสืบสาวที่มาหรือแม้แต่การนิยามความหมายของทฤษฎีสัจนิยมในฐานะของทฤษฎีทางความสัมพันธ์ระหว่างประเทศนั้นมิใช่เรื่องง่าย เพราะทฤษฎีดังกล่าวนั้นประกอบด้วยมุมมองและรากฐานความคิดที่แตกต่างหลากหลาย (Donnelly, 2004: 6) แต่ท่ามกลางความหลากหลายก็ยังคงปรากฏให้เห็นจุดร่วมที่แนวคิดสัจนิยมทั้งเก่าและใหม่มีร่วมกัน นั่นคือ การยอมรับสมมติฐานที่ว่ารัฐต่างๆ มีปฏิสัมพันธ์กันภายใต้สภาวะอนาธิปไตย หรือสภาวะที่ปราศจากรัฐบาลกลางในระดับโลก ยังผลให้รัฐต่างๆ จำต้องช่วยเหลือและดูแลตัวเองเพื่อรักษาไว้ซึ่งความมั่นคงของชาติ (national security) และความอยู่รอดปลอดภัยของรัฐ (state survival) เป็นสำคัญ ทฤษฎีสัจนิยมยังเป็นทฤษฎีที่ให้ความสำคัญกับรัฐในฐานะตัวแสดงที่มีบทบาทสำคัญเหนือตัวแสดงที่ไม่ใช่รัฐ และมักถูกวิพากษ์วิจารณ์ในฐานะทฤษฎีที่ยึดเอารัฐเป็นศูนย์กลาง (state-centric) ทฤษฎีสัจนิยมเชื่อมั่นว่าเป้าหมายหลักในการดำเนินนโยบายต่างประเทศคือการเสริมสร้างและรักษาผลประโยชน์แห่งชาติ โดยไม่อาจวางใจหรือพึ่งพารัฐอื่นได้ และเพื่อที่จะบรรลุผลประโยชน์แห่งชาติ รัฐไม่มีความจำเป็นที่จะต้องผูกมัดตัวเองไว้กับกฎระเบียบ ศีลธรรม หรือข้อตกลงระหว่างประเทศ หากบรรดากฎเกณฑ์เหล่านั้นเป็นอุปสรรคต่อการรักษาและเสริมสร้างผลประโยชน์ของตน (Donnelly, 2005: 30, Jackson and Sørensen, 2013: 66-67)

“ศตวรรษแห่งความอับยศ” ซึ่งเริ่มต้นตั้งแต่การเปลี่ยนแปลงให้แก่จักรวรรดิอังกฤษในสงครามฝิ่น ในช่วงกลางศตวรรษที่ 19 จนถึงการถูกยึดครองโดยญี่ปุ่นในช่วงสงครามโลกครั้งที่สอง มีส่วนสำคัญต่อ ทักษะต่อภัยคุกคาม (threat perception) ของจีน และส่งผลให้จีนเป็นชาติที่มีความอ่อนไหวต่อประเด็น เรื่องอำนาจอธิปไตยและบูรณาภาพเขตแดนของตนมากเป็นพิเศษ (Emmers, 2010: 70) โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ความมั่นคงปลอดภัยบริเวณทะเลจีนใต้ ซึ่งมีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าประเด็นเรื่องไต้หวันหรือทิเบต (Wong, 2011) ในทัศนะของจีน ทะเลจีนใต้เป็น

ทรัพย์สินของบรรพบุรุษ (ancestral properties) ที่ตกทอดมาสู่คนรุ่นหลัง และบรรดากิจกรรมที่เกิดขึ้นในทะเลจีนใต้ ไม่ว่าจะเป็นการตั้งชื่อ การสำรวจ การใช้ทรัพยากร และการใช้อำนาจอธิปไตยเหนือพื้นที่ดังกล่าวอย่างต่อเนื่องและเปิดเผยก็เป็นสิ่งที่สามารถย้อนหลังกลับไปไกลกว่าสองพันปี ดังปรากฏให้เห็นได้จากหลักฐานในสมัยราชวงศ์หมิงและชิง (The Institute for Security and Development Policy, 2016: 2) เช่นเดียวกันกับในยุคสมัยใหม่ที่รัฐบาลปักกิ่งพยายามกล่าวอ้างกรรมสิทธิ์เหนือภูมิประเทศทางทะเล (maritime features) โดยเฉพาะอย่างยิ่งหมู่เกาะต่างๆ ในทะเลจีนใต้ที่รัฐบาลจีนกล่าวอ้างว่าอยู่ภายในแผนที่เส้นประเก้าเส้น

ท่าทีและพฤติกรรมของจีนไล่เลียงมาตั้งแต่การแสดงจุดยืนอันแข็งกร้าวว่าประเด็นเรื่องอำนาจอธิปไตยที่จีนมีเหนือทะเลจีนใต้มานับตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เป็นสิ่งที่ไม่สามารถโต้เถียงได้ จนถึงความพยายามในการเสริมสร้างแสนยานุภาพให้แก่กองทัพเรือแห่งกองทัพปลดแอกประชาชนจีน (People's Liberation Army Navy-PLAN) และการถมทะเลเพื่อสร้างเกาะเทียมเพื่อสร้างความเป็นอิสระในการขยับขยายอำนาจของจีนในทะเลจีนใต้ ล้วนสอดคล้องกับสมมติฐานของทฤษฎีสัจนิยมแทบทั้งสิ้น โดยหากพิจารณาจากข้อเท็จจริงที่ว่า การที่จีนเป็นชาติที่มีระดับการพัฒนาทางเศรษฐกิจสูง ย่อมส่งผลให้จีนเล็งเห็นได้ที่จะนำเข้าทรัพยากรด้านพลังงานเพิ่มขึ้นตามไปด้วย และเพื่อที่จะรักษาระดับของการเจริญเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศให้อยู่ที่ระดับร้อยละ 8 ต่อปี ทั้งรัฐบาลจีน บริษัทนำภายได้การกำกับควบคุมของรัฐบาล และกองทัพเรือแห่งกองทัพปลดแอกประชาชนจีน จึงประสานพลังกันอย่างแข็งขันเพื่อสร้างหลักประกันว่าจีนจะไม่ต้องเผชิญกับปัญหาและภัยคุกคามทางความมั่นคงทางพลังงาน (Cáceres, 2014: 45) กล่าวอีกนัยหนึ่งคือจีนนั้นพร้อมที่จะใช้มาตรการทุกทางเพื่อรักษาความได้เปรียบและความมั่นคงในทะเลจีนใต้ แม้จะต้องเผชิญกับแรงกดดันจากทั้งบรรดาระัฐที่มีส่วนกล่าวอ้างกรรมสิทธิ์ในทะเลจีนใต้ ตลอดจนรัฐมหาอำนาจจากภายนอกอย่างสหรัฐฯ ก็ตาม

ในฐานะรัฐมหาอำนาจที่ต้องการรักษาเขตอิทธิพลและผลประโยชน์ในภูมิภาคเอเชีย สหรัฐฯย่อมตระหนักถึงการขยับขยายอำนาจของจีนในภูมิภาค ตลอดจนวิพากษ์วิจารณ์ท่าทีอันเป็นภัยคุกคามของจีนมาโดยตลอด โดยเฉพาะ

อย่างยิ่งเมื่อปรากฏให้เห็นความพยายามของจีนในการประกาศเขตพิสุจน์ใผ่ายป้องกันภัยทางอากาศ (air defense identification zone – ADIZ) เหนือทะเลจีนใต้ในปี 2016 ซึ่งจอห์น เครรี (John Kerry) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศสหรัฐอเมริกา ณ ขณะนั้นปรารภว่า “เป็นการกระทำที่ยั่วและบั่นทอนเสถียรภาพซึ่ง (การกระทำของจีน) นั้นอาจทำให้ปัญหาความขัดแย้งทวีความตึงเครียดมากขึ้นโดยอัตโนมัติ ตลอดจนก่อให้เกิดการตั้งคำถามที่สำคัญว่าจีนนั้นจะจัดการปัญหาพิพาทในทะเลจีนใต้โดยให้ความสำคัญกับวิถีทางทางการทูตมากน้อยเพียงใดอีกประการหนึ่งด้วย” (Kerry warns Beijing over air defense zone for South China Sea, 2016: 6) ด้านพลเรือเอก ซุน เจียนกั๋ว (Sun Jianguo) รองผู้บัญชาการกองทัพปลดแอกจีนก็ตอบโต้ถ้อยแถลงของเครรีว่า “ประเด็นปัญหาความขัดแย้งในทะเลจีนใต้ทวีความรุนแรงมากขึ้นก็เพราะการยั่วของบางรัฐที่มุ่งแสวงหาผลประโยชน์ของตนเป็นสำคัญ” (Mohan and Law, 2016: 5A) ที่สำคัญยิ่งไปกว่านั้น ซุนยังได้วิพากษ์วิจารณ์บทบาทของสหรัฐฯ และฟิลิปปินส์ ซึ่งเป็นทั้งพันธมิตรของสหรัฐฯ และเป็นรัฐคู่พิพาทกับจีนว่า “รัฐมหาอำนาจบางรัฐนั้นช่วยสนับสนุนรัฐขนาดเล็กให้ยั่วรัฐขนาดใหญ่” และ “...จีนนั้นมีใช้รัฐที่ชอบสร้างปัญหา แต่จีนก็ไม่กลัวที่จะมีปัญหา” (Mohan and Law, 2016: 5A)

การสูญเสียความสามารถในการควบคุมทะเลจีนใต้ย่อมก่อให้เกิดการตั้งคำถามต่อทั้งความชอบธรรมและประสิทธิภาพของการปกครองภายใต้พรรคคอมมิวนิสต์ ตลอดจนจะกลายเป็นตัวอย่างสำคัญที่สะท้อนให้เห็นถึงความอ่อนแอของรัฐบาลจีน ซึ่งจะเป็นโอกาสสำคัญของพื้นที่ที่มีปัญหาขัดแย้งกับจีน อาทิ ทิเบต และไต้หวัน กล้าที่จะท้าทายอำนาจของรัฐบาลจีน เพราะฉะนั้นจีนจึงต้องยืนยันว่าตนเป็นชาติที่มีอำนาจอธิปไตยเหนือทะเลจีนใต้ไม่ว่าจะกระทำผ่านการอ้างหลักสิทธิ์ทางประวัติศาสตร์ การถมทะเลเพื่อสร้างเกาะเทียม หรือมาตรการอื่นๆ ที่อาจไม่สอดคล้องกับระเบียบแบบแผนระหว่างประเทศที่จีนเคยลงนามหรือเป็นภาคีสมาชิกมีฉะนั้นแล้วจีนอาจต้องตกอยู่ภายใต้สภาวะล่อแหลมต่ออันตรายทางยุทธศาสตร์ (strategic vulnerability) (Cáceres, 2014: 5) และถูกปิดล้อมจากบรรดารัฐต่างๆ ในที่สุด (Severino, 2014: 4)

แม้การทำความเข้าใจปัญหาความขัดแย้งในทะเลจีนใต้ผ่านมุมมองทางความสัมพันธ์ระหว่างประเทศจะสะท้อนให้เห็นความจำเป็นทางยุทธศาสตร์ของจีนในการกล่าวอ้างกรรมสิทธิ์ แต่ดังที่กล่าวไปแล้วว่า การทำความเข้าใจปัญหาดังกล่าวอย่างรอบด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการทำความเข้าใจเกี่ยวกับการอ้างกรรมสิทธิ์ของจีนในทะเลจีนใต้ ทั้งเรื่องของการอ้างหลักสิทธิ์ทางประวัติศาสตร์ (historic rights)² และการถมทะเลเพื่อสร้างเกาะเทียมและผลกระทบต่ออำนาจอธิปไตยของจีนล้วนจำต้องอาศัยความรู้ของสาขาวิชากฎหมายระหว่างประเทศ ซึ่งช่วยตอบคำถามและเติมเต็มแง่มุมทางกฎหมายซึ่งเป็นข้อจำกัดของสาขาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

หลักสิทธิ์ทางประวัติศาสตร์เป็นหลักการที่สร้างความสับสนและปรากฏให้เห็นการถกเถียงกันอย่างกว้างขวางในสาขาวิชากฎหมายระหว่างประเทศ (Dupuy and Dupuy, 2013: 124) การอ้างหลักสิทธิ์ทางประวัติศาสตร์ของจีนก็เป็นหนึ่งในตัวอย่างสำคัญที่ปรากฏให้เห็นความสับสนและปราศจากความชัดเจนมากที่สุดกรณีหนึ่ง เพราะทั้งรัฐบาลจีน นักวิชาการ และสถาบันคลังสมอง (think tank) ชี้แนะในจีนต่างเลือกใช้คำที่คลุมเครือและไม่สอดคล้องกับศัพท์เทคนิคทางกฎหมาย (legal terms) หรือหลักเกณฑ์ใดๆ ในทางกฎหมายระหว่างประเทศ ยกตัวอย่างเช่น แทนที่จีนจะเลือกใช้คำว่า สิทธิ์ทางประวัติศาสตร์ (historic rights) ซึ่งเป็นคำที่ได้รับการยอมรับกันโดยทั่วไปในกฎหมายระหว่างประเทศ จีนกลับเลือกใช้คำว่า สิทธิ์ในทางประวัติศาสตร์ (historical rights) ซึ่งไม่ปรากฏในศัพท์บัญญัติทางกฎหมายระหว่างประเทศแต่อย่างใด ในประเด็นนี้ดูดย

² นอกเหนือจากประเด็นเรื่องหลักสิทธิ์ทางประวัติศาสตร์ การหยิบยกหลักการเรื่องความใกล้เคียงทางภูมิศาสตร์ (geographic contiguity) ในฐานะองค์ประกอบสำคัญของการได้มาซึ่งดินแดนของรัฐ (acquisition of territorial sovereignty) นั้นเป็นหนึ่งในวิถีทางที่บรรดารัฐที่มีส่วนกล่าวอ้างกรรมสิทธิ์ในทะเลจีนใต้ อาทิ ฟิลิปปินส์และมาเลเซียเลือกใช้อยู่บ่อยครั้ง อย่างไรก็ตาม หากพิจารณาตามหลักกฎหมายระหว่างประเทศแล้ว การอ้างแต่เฉพาะหลักการนี้แต่เพียงประการเดียวมิใช่ฐานทางกฎหมายที่ทำให้รัฐหนึ่งๆ ได้มาซึ่งดินแดน (Sinsuppharok, 2013: 19) ด้วยเหตุว่าในการได้มาซึ่งดินแดนรัฐจำต้องเข้าไปใช้อำนาจอธิปไตยอย่างต่อเนื่องสงบ และมีประสิทธิภาพเหนือเกาะซึ่งเป็นดินแดนที่ไม่มีรัฐใดเป็นเจ้าของ โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าเกาะดังกล่าวมีการกล่าวอ้างอธิปไตยของรัฐอื่นๆ อยู่ด้วยในขณะเดียวกัน (Sinsuppharok, 2013: 19) การอาศัยหลักเรื่องความใกล้เคียงทางภูมิศาสตร์ในการกล่าวอ้างกรรมสิทธิ์เหนือทะเลจีนใต้แต่เพียงประการเดียวจึงเป็นคำกล่าวอีกที่ยังปราศจากน้ำหนักที่เพียงพอ

และดูปุยตั้งข้อสังเกตที่น่าสนใจว่า คำว่า “historic” นั้นมีนัยที่สื่อถึงความสำคัญทางประวัติศาสตร์อันยิ่งใหญ่หรือชื่อเสียง ในขณะที่คำว่า “historical” นั้นหมายถึงการเป็นเจ้าของหรือที่มีความเกี่ยวข้องทางประวัติศาสตร์ ซึ่งในกรณีของจีนแล้วสิทธิ์ในทางประวัติศาสตร์นั้นมิได้สื่อถึงการได้มาซึ่งอำนาจอธิปไตยตามหลักของกฎหมายระหว่างประเทศ หากแต่มีความหมายว่า บรรดาสิทธิ์ต่างๆ ที่จีนเคยได้รับอย่างเต็มที่ในอดีตที่ผ่านมาสมควรส่งผลให้จีนได้รับสิทธิ์เหล่านั้นในบริบทปัจจุบันด้วย (Dupuy and Dupuy, 2013: 140)

แท้จริงแล้วการกล่าวอ้างอำนาจอธิปไตยของจีนในทะเลจีนใต้เพิ่งปรากฏให้เห็นอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 7 พฤษภาคม 2009 เมื่อทางการจีนออกหนังสือกลาง (note verbale) เลขที่ CML 17/2009 ซึ่งมีใจความสำคัญว่า “จีนมีอำนาจอธิปไตยอันมิอาจโต้แย้งได้เหนือหมู่เกาะต่างๆ ในทะเลจีนใต้และน่านน้ำโดยรอบ และจีนยังมีสิทธิ์อธิปไตยและอำนาจทางตุลาการอย่างเต็มที่ในทะเลจีนใต้ตลอดจนมีสิทธิ์ในพื้นที่ใต้ท้องทะเลและพื้นดินเบื้องล่าง” (Permanent Mission of the People’s Republic of China to the United Nations, 2009) ในปีเดียวกันนี้เองจีนยังใช้แผนที่เส้นประเก้าเส้นเพื่อสนับสนุนแถลงการณ์ดังกล่าวควบคู่กันไปกับการกำหนดขอบเขตอำนาจอธิปไตยของจีนในทะเลจีนใต้ (Dupuy and Dupuy, 2013: 125) นอกเหนือจากข้อเท็จจริงที่ว่าแผนที่ดังกล่าวนั้นมิได้ทำให้จีนมีกรรมสิทธิ์ (titles) เพิ่มขึ้น แถลงการณ์ดังกล่าวยังประสบความสำเร็จล้มเหลวในการอธิบายว่าการกล่าวอ้างกรรมสิทธิ์ของจีนนั้นมีความชอบธรรมและสอดคล้องกับหลักกฎหมายระหว่างประเทศอย่างไรอีกประการหนึ่งด้วย (Dupuy and Dupuy, 2013: 130)

ในปี 2011 จีนยังส่งหนังสือกลางเลขที่ CML/ 8/2011 ไปยังเลขาธิการสหประชาชาติ เพื่อตอบโต้แถลงการณ์ของรัฐบาลฟิลิปปินส์โดยระบุว่า “อำนาจอธิปไตยและบรรดาสิทธิ์ต่างๆ ตลอดจนอำนาจทางตุลาการของจีนนั้นได้รับการสนับสนุนจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์และกฎหมายจำนวนมากมายมมหาศาล” (Permanent Mission of the People’s Republic of China to the United Nations, 2011) เอกสารดังกล่าวยังชี้ว่า “ก่อนหน้าทศวรรษที่ 1970 สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ไม่เคยอ้างกรรมสิทธิ์ใดๆ เหนือหมู่เกาะน่านซา (สแปรตลีย์) หรือส่วนใดๆ ของ

บริเวณดังกล่าว....นับตั้งแต่ทศวรรษที่ 1930 เป็นต้นมา รัฐบาลจีนได้เผยแพร่ข่าวสารต่อสาธารณชนหลายครั้งถึงขอบเขตทางภูมิศาสตร์ของหมู่เกาะหนานซาของจีน และองค์ประกอบต่างๆ ของหมู่เกาะดังกล่าว” (Permanent Mission of the People’s Republic of China to the United Nations, 2011) เป็นที่ประจักษ์ว่าแม้แถลงการณ์ดังกล่าวของจีนนั้นยังมีความคลุมเครือและปราศจากหลักฐานทางกฎหมายที่สามารถใช้สนับสนุนการกล่าวอ้างกรรมสิทธิ์ของตนได้อย่างเพียงพอ แต่แถลงการณ์ดังกล่าวก็ช่วยยืนยันทัศนคติของจีนเกี่ยวกับขอบเขตอำนาจอธิปไตยของตนในทะเลจีนใต้ที่มีความผูกโยงอยู่กับการอ้างอิงหลักฐานทางประวัติศาสตร์เป็นสำคัญ (Dupuy and Dupuy, 2013: 130) กระนั้นก็ดี การกล่าวอ้างกรรมสิทธิ์ของจีนผ่านหลักการเรื่องสิทธิ์ในทางประวัติศาสตร์ (historical rights) ก็ได้สอดคล้องกับหลักเกณฑ์ใดๆ ในทางกฎหมายระหว่างประเทศ นอกจากนี้แม้จีนจะพิจารณาว่าสิทธิ์อันเกี่ยวเนื่องกับประวัติศาสตร์และหลักฐานทางประวัติศาสตร์ว่าเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการกล่าวอ้างกรรมสิทธิ์ในพื้นที่พิพาททะเลจีนใต้ แต่จีนก็ได้พยายามผลักดันให้ปัจจัยเหล่านี้มีความชัดเจนและได้รับการยอมรับจากประชาคมระหว่างประเทศ จีนกลับเลือกที่จะรักษาจุดยืนที่ไม่ชัดเจนและคลุมเครือเช่นนี้ให้ดำรงอยู่ต่อไปซึ่งการกระทำดังกล่าวถือเป็นกลยุทธ์ทางการเมืองที่สำคัญของรัฐบาลจีน (Dupuy and Dupuy, 2013: 124)

นอกเหนือจากการกล่าวอ้างกรรมสิทธิ์ผ่านหลักสิทธิ์ทางประวัติศาสตร์ การถมทะเลเพื่อสร้างเกาะเทียมก็เป็นอีกหนึ่งประเด็นที่ปรากฏให้เห็นการกล่าวถึงอย่างกว้างขวางในบริบทปัจจุบัน ทั้งนี้หากพิจารณาปัญหาดังกล่าวผ่านมุมมองทางความสัมพันธ์ระหว่างประเทศการถมทะเลเพื่อสร้างเกาะเทียมของจีนจะช่วยสร้างความได้เปรียบแก่จีนในการส่งกองกำลังเข้าไปปรากฏตัว และสร้างระเบียบแบบแผนของการสัญจรทางบกและทางทะเลที่เอื้อประโยชน์แก่จีน กระนั้นก็ดีบทวิเคราะห์ดังกล่าวก็ยังสามารถอธิบายได้ว่าการกระทำดังกล่าวของจีนมีความชอบธรรมมากเพียงใด

อนึ่ง การกล่าวอ้างกรรมสิทธิ์ทะเลจีนใต้ไม่ได้มี “ทะเล” เป็นประเด็นพิพาท หากแต่เป็นบรรดาหมู่เกาะน้อยใหญ่ในทะเลจีนใต้ที่รัฐต่างๆ ต้องการเข้าไปกล่าว

อ้างอำนาจอธิปไตยและสิทธิอธิปไตยเสียมากกว่า เพราะฉะนั้นการทำความเข้าใจการกล่าวอ้างกรรมสิทธิ์ในทะเลจีนใต้ที่ซ้อนทับกันระหว่างรัฐต่าง ๆ อย่างเป็นระบบจึงเล็งเห็นได้ที่จะกล่าวถึงอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1982 (United Nations Convention on the Law of the Sea-UNCLOS)³

บรรดารัฐที่กล่าวอ้างสิทธิในทะเลจีนใต้ ทั้งจีน มาเลเซีย เวียดนาม ฟิลิปปินส์ และบรูไนต่างเป็นภาคี UNCLOS ด้วยกันทั้งนั้น แต่ในกรณีของไต้หวัน เนื่องจากมิได้การรับรองสถานะของการเป็นรัฐจากสหประชาชาติจึงไม่สามารถที่จะเข้าร่วมเป็นภาคี UNCLOS ได้ อย่างไรก็ตาม UNCLOS ก็ยังคงผูกพันให้ไต้หวันจำเป็นต้องปฏิบัติตาม เพราะ UNCLOS มีฐานะเป็นกฎหมายจารีตประเพณีระหว่างประเทศ (Sinsuppharook, 2013: 22) UNCLOS นั้นมีความเกี่ยวข้องกับทะเลจีนใต้ในแง่ที่ว่า ทะเลอาณาเขตและเขตเศรษฐกิจจำเพาะไม่ได้ระบุว่าการอ้างสิทธิเหนือทะเลอาณาเขตและเศรษฐกิจจำเพาะจะต้องเริ่มต้นจากชายฝั่งแต่เพียงอย่างเดียว (Raine and Mière, 2013: 31) หากแต่ให้สิทธิแก่รัฐในการอ้างเขตเศรษฐกิจจำเพาะออกไป 200 ไมล์ทะเลจากดินแดนทางบกและเกาะต่าง ๆ ในทะเลด้วย (Sinsuppharook, 2013: 26) ทั้งนี้จึงไม่แปลกนักที่จะปรากฏให้เห็นความกระตือรือร้นของรัฐต่าง ๆ ในการกล่าวอ้างและยืนยันสิทธิของตนเหนือเกาะแก่งในทะเลจีนใต้เพื่อแสวงหาผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจและความมั่นคงในบริเวณดังกล่าว

³ UNCLOS จำแนกอาณาเขตทางทะเลออกเป็นหลายประเภท อาทิ น่านน้ำภายใน ทะเลอาณาเขต เขตต่อเนื่อง เขตไหล่ทวีป และเขตเศรษฐกิจจำเพาะ ทั้งนี้อาจพิจารณาได้ว่าเขตอำนาจของรัฐชายฝั่งในแต่ละเขตจะแตกต่างกันออกไปตามระยะห่างจากฝั่ง กล่าวคือ ยิ่งห่างจากฝั่งทะเลเท่าใด เขตอำนาจก็จะลดน้อยลงไปตามลำดับ นอกจากนี้ UNCLOS ยังได้กำหนดหลักการทั่วไปเกี่ยวกับการใช้ผลประโยชน์จากทรัพยากรทางทะเล ตลอดจนการระงับข้อพิพาทระหว่างรัฐด้วย (Thirawat, 2007: 648-663) UNCLOS ถือเป็นสัญญาที่สะท้อนความพยายามในการผลักดันหลักคิดเรื่องเสรีภาพในท้องทะเล (mare liberum) ของฮูโก โกรเชียส (Hugo Grotius) นักกฎหมายระหว่างประเทศชาวดัตช์ (1583-1645) ซึ่งมีสถานะเป็นกฎหมายทะเลแบบจารีตประเพณี (customary maritime law) อันเก่าแก่ให้มีระเบียบแบบแผนและมีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น UNCLOS ถือกำเนิดจากการประชุมสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเลครั้งที่ 3 (1973-1982) ซึ่งเป็นการประชุมที่ใช้ระยะเวลาในการประชุมร่วมทศวรรษ โดย UNCLOS กำหนดให้รัฐชายฝั่งมีสิทธิกำหนดความกว้างของทะเลอาณาเขตได้ไม่เกิน 12 ไมล์ทะเลเมื่อวัดจากเส้นฐาน UNCLOS ยังสะท้อนให้เห็นวิวัฒนาการครั้งสำคัญในแวดวงกฎหมายทะเล ดังปรากฏให้เห็นจากความพยายามในการผลักดันแนวคิดเรื่องเศรษฐกิจจำเพาะ (Exclusive Economic Zone - EEZ) ซึ่ง UNCLOS ระบุว่า รัฐมีสิทธิในการอ้างเขตเศรษฐกิจจำเพาะออกไปได้ 200 ไมล์ทะเลจากเส้นฐานที่ใช้วัดความกว้างของทะเลอาณาเขตอีกประการหนึ่งด้วย (Sinsuppharook, 2013: 26)

บทบัญญัติใน UNCLOS ยังมีส่วนสำคัญในการพิจารณาความท้าทายล่าสุดในการตีความทะเลเพื่อสร้างเกาะเทียมของจีนในทะเลจีนใต้ ซึ่งก่อให้เกิดคำถามสำคัญที่ว่าคือการสร้างเกาะเทียมในทะเลจีนใต้นั้นจะส่งผลอย่างไรต่อสิทธิทางทะเล (maritime entitlements) ของจีน กล่าวอีกนัยหนึ่งคือเกาะเทียมที่ถูกสร้างขึ้นจะทำให้จีนสามารถอ้างเขตเศรษฐกิจจำเพาะและไหล่ทวีป ในบริเวณดังกล่าวได้หรือไม่ หากพิจารณาบทบัญญัติใน UNCLOS ข้อ 121 (1) ซึ่งระบุว่า “เกาะ หมายถึง บริเวณแผ่นดินที่ก่อตัวขึ้นตามธรรมชาติ (เห็นโดยผู้เขียน) โดยมีน้ำล้อมรอบและอยู่เหนือน้ำในขณะน้ำขึ้นสูงสุด” (United Nations, 1982: 66) ควบคู่กันไปกับข้อ 121 (2) ที่ว่า หากภูมิประเทศดังกล่าวมีสถานะของความเป็นเกาะแล้ว รัฐจะมีสิทธิ์ในการอ้าง “ทะเลอาณาเขต เขตต่อเนื่อง เขตเศรษฐกิจจำเพาะ และไหล่ทวีป ได้เช่นเดียวกับดินแดนทางบกอื่นๆ” (United Nations, 1982: 66) และข้อ 60 (8) ที่ว่า “บรรดาเกาะเทียม สิ่งปลูกสร้าง และโครงสร้างต่างๆ มิได้มีสถานะของการเป็นเกาะ (United Nations, 1982: 45) โดยแม้ทางการจีนจะยืนยันอย่างแข็งขันว่า “การก่อสร้างเกาะที่เป็นป้อมปราการและแนวหินบริเวณหมู่เกาะหนานชาน้อยู่ภายในเขตอำนาจอธิปไตยของจีน การกระทำดังกล่าวจึงเป็นสิ่งที่ชอบด้วยกฎหมาย...” (Ministry of Foreign Affairs of the People's Republic of China, 2015) กระนั้นก็ดี หากพิจารณาจากบทบัญญัติข้อ 121 (1) ข้อ 121 (2) และข้อ 60 (8) แล้ว การสร้างเกาะเทียมของจีนในทะเลจีนใต้จึงไม่มีสถานะของการเป็นเกาะ เพราะมิได้เป็นแผ่นดินที่ก่อตัวขึ้นตามธรรมชาติ ยังผลให้จีนไม่สามารถอ้างสิทธิทางทะเลใดๆ ที่จีนต้องการได้อย่างชอบธรรมในสายตาของกฎหมายระหว่างประเทศ

การกล่าวอ้างกรรมสิทธิ์ของจีนผ่านหลักสิทธิประวัติศาสตร์และการถมทะเลเพื่อสร้างเกาะเทียมของจีนกลายเป็นประเด็นที่ได้รับการกล่าวถึงกันอย่างกว้างขวางอีกครั้งภายหลังจากคำตัดสินของศาลอนุญาโตตุลาการถาวร (Permanent Court of Arbitration - PCA) ประจำกรุงเฮก ประเทศเนเธอร์แลนด์เมื่อปี 2016 ในประเด็นพิพาทหมู่เกาะสแปรตลีย์ระหว่างฟิลิปปินส์และจีน ซึ่งเป็นอีกหนึ่งประเด็นที่ควรค่าแก่การหยิบยกขึ้นมากล่าวถึงผ่านมุมมองทางความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ และกฎหมายระหว่างประเทศ ดังจะได้พิจารณาต่อไป

คำตัดสินของศาลอนุญาโตตุลาการ: นัยทางการเมืองและ กฎหมายระหว่างประเทศ

เมื่อวันที่ 12 กรกฎาคม 2016 คณะอนุญาโตตุลาการจำนวน 5 ท่านมีมติเป็นเอกฉันท์ว่า การกล่าวอ้างสิทธิ์ทางประวัติศาสตร์และการใช้แผนที่เส้นประเก้าเส้นเพื่อกำหนดขอบเขตอำนาจอธิปไตย ตลอดจนการผูกขาดการใช้สอยทรัพยากรทางธรรมชาติของรัฐบาลจีนในบริเวณดังกล่าวนั้นเป็นการกระทำที่ปราศจากพื้นฐานทางกฎหมาย อีกนัยหนึ่งคือการกระทำของจีนเป็นสิ่งที่ขัดต่ออนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1982 ที่จีนและฟิลิปปินส์ต่างเป็นภาคีของอนุสัญญานั้นเอง

ในประเด็นเรื่องสิทธิ์ทางประวัติศาสตร์และแผนที่เส้นประเก้าเส้น ศาลอนุญาโตตุลาการถาวรวินิจฉัยว่า แม้จีนจะหยิบยกเอาเหตุผลทางประวัติศาสตร์ว่า บรรดานักสำรวจและชาวประมงจีนต่างได้ใช้ประโยชน์จากบรรดาเกาะต่างๆ ในทะเลจีนใต้มาเป็นระยะเวลาช้านาน แต่จีนก็ยังขาดเหตุผลทางประวัติศาสตร์ที่มีความหนักแน่นมากเพียงพอที่ช่วยยืนยันว่าจีนนั้นมีอำนาจบริหารและควบคุมจัดการในพื้นที่ที่จีนกล่าวอ้าง เพราะฉะนั้นการกล่าวอ้างสิทธิ์ทางประวัติศาสตร์และการใช้สอยทรัพยากรที่อยู่ภายในแผนที่เส้นประเก้าเส้นของจีนจึงเป็นสิ่งที่ปราศจากพื้นฐานทางกฎหมาย (The Permanent Court of Arbitration, 2016: 2) เช่นเดียวกันกับประเด็นเรื่องสถานะของภูมิประเทศ (status of features) ซึ่งในกรณีนี้หมายถึง “เกาะ” ซึ่งศาลอนุญาโตตุลาการถาวรมีความเห็นว่า เกาะเทียมที่เกิดจากการปรับพื้นที่ของจีนนั้นไม่ถือว่าเป็นเกาะตามบทบัญญัติของ UNCLOS จีนจึงไม่สามารถอ้างเขตเศรษฐกิจจำเพาะ 200 ไมล์ทะเลได้ (The Permanent Court of Arbitration, 2016: 2) ที่สำคัญยิ่งไปกว่านั้น ศาลอนุญาโตตุลาการถาวรยังชี้ว่า “จีนได้ละเมิดอำนาจอธิปไตยภายในเขตเศรษฐกิจจำเพาะของฟิลิปปินส์” (The Permanent Court of Arbitration, 2016: 2) ผ่านทั้งการเข้าขัดขวางมิให้ฟิลิปปินส์หาปลาและสำรวจแหล่งปิโตรเลียม ตลอดจนยังไม่พยายามห้ามปรามชาวประมงจีนไม่ให้เข้าไปหาปลาในเขตเศรษฐกิจจำเพาะของฟิลิปปินส์ นอกจากนี้ การสร้างเกาะเทียมจำนวน 7 แห่ง

บริเวณหมู่เกาะสแปรตลีย์ยังก่อให้เกิดความเสียหายแก่ทรัพยากรทางทะเลในพื้นที่ดังกล่าวอย่างร้ายแรงอีกประการหนึ่งด้วย กระนั้นก็ดีคำตัดสินในครั้งนี้เป็นเพียงการวินิจฉัยเกี่ยวกับสิทธิต่าง ๆ ตามอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล มิใช่การกำหนดขอบเขตอำนาจอธิปไตยหรือการชี้ขาดเรื่องพื้นที่ทับซ้อนระหว่างฟิลิปปินส์และจีนแต่อย่างใด

ในตลอดระยะเวลาร่วมสองทศวรรษที่ผ่านมา ฟิลิปปินส์นั้นตระหนักดีถึงขีดความสามารถทางทหารที่จำกัดของตนเมื่อเปรียบเทียบกับกองทัพจีน ซึ่งไม่ลังเลที่จะใช้กำลังเพื่อจัดการปัญหาความขัดแย้ง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กรณีพิพาทระหว่างทั้งสองชาติบริเวณแนวปะการังมิสซีพีในปี 1995 ซึ่งถือเป็นเหตุการณ์ที่กระตุ้นเตือนฟิลิปปินส์ถึงภัยคุกคามจากจีนที่เป็นรูปธรรมมากที่สุด รัฐบาลฟิลิปปินส์ในอดีตยังตระหนักถึงข้อจำกัดในการเจรจากับจีนผ่านกรอบทวิภาคีและต้องการผลักดันกรณีพิพาทดังกล่าวเข้าสู่การเจรจาในกรอบพหุภาคี แต่ก็มักถูกต่อต้านจากรัฐบาลปักกิ่งอยู่บ่อยครั้ง ทั้งนี้เมื่อฟิลิปปินส์ยื่นคำร้องไปยังศาลอนุญาโตตุลาการถาวรโดยหวังที่จะอาศัยแรงกดดันจากประชาคมโลกเพื่อตัดทอนพฤติกรรมอันเป็นภัยคุกคามจากจีน จึงไม่แปลกนักที่รัฐบาลจีนจะประกาศว่าที่ไม่เข้าร่วมในกระบวนการอนุญาโตตุลาการ โดยให้เหตุผลว่าศาลอนุญาโตตุลาการไม่มีอำนาจวินิจฉัย และคำตัดสินของศาลดังกล่าวก็ไม่มีผลผูกพันให้จีนต้องปฏิบัติตามแต่อย่างใด

แท้จริงแล้วจีนมิใช่ชาติมหาอำนาจชาติแรกที่เพิกเฉยต่อคำตัดสินของศาล โดยหากย้อนกลับไปพิจารณาข้อพิพาทระหว่างรัสเซียและเนเธอร์แลนด์ในปี 2013 ซึ่งเป็นความขัดแย้งที่มีสาเหตุมาจากการที่รัสเซียเข้ายึดเรือสัญชาติดัตช์ที่อยู่นอกชายฝั่งรัสเซีย ในกรณีนี้ศาลอนุญาโตตุลาการถาวรนั้นลงความเห็น ว่า รัสเซียนั้นมีความผิดจริงและจำต้องชดใช้ค่าเสียหายให้แก่เนเธอร์แลนด์ แต่รัสเซียก็ปฏิเสธที่จะปฏิบัติตาม (The Permanent Court of Arbitration, 2013) เช่นเดียวกันกับกรณีพิพาทระหว่างสหรัฐ และนิการากัวในปี 1986 โดยกรณีพิพาทดังกล่าวเกิดขึ้นจากการที่รัฐบาลสหรัฐ นั้นให้ความช่วยเหลือกลุ่มกบฏคอนทราเพื่อโค่นล้มรัฐบาลนิการากัว ในกรณีนี้ศาลยุติธรรมระหว่างประเทศมีคำตัดสินให้สหรัฐ แพ้คดีและต้องชดใช้ค่าเสียหายแก่นิการากัว (International Court of Justice, 1986) ซึ่งเป็น

ที่แน่นอนว่า สหรัฐฯ เองก็ได้แสดง “สภาวะยกเว้นพิเศษที่สหรัฐฯ มีเหนือชาติอื่น” (American exceptionalism) ให้เป็นที่ประจักษ์แก่สายตาของประชาคมโลก โดยปฏิเสธที่จะยอมรับคำตัดสินใจของศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ อย่างไรก็ตาม สหรัฐฯ ก็ยังเลือกที่จะเจรจาและโน้มน้าวรัฐบาลนิกคารากัวให้ยุติการประณามพฤติกรรมของสหรัฐฯ ได้ในท้ายที่สุด

แม้กรณีตัวอย่างเหล่านี้จะสะท้อนให้เห็นถึงจุดอ่อนของกระบวนการอนุญาโตตุลาการ และความไม่แยแสต่อกฎหมายหรือแรงกดดันจากประชาคมโลกของบรรดารัฐมหาอำนาจ แต่การปฏิเสธคำตัดสินของศาลอนุญาโตตุลาการถาวรของจีนนั้นมีความแตกต่างจากกรณีอื่นในแง่ที่ว่า จีนนั้นเพิ่งก้าวขึ้นมาเป็นชาติมหาอำนาจที่ต้องการการยอมรับนับถือจากประชาคมโลก เพราะฉะนั้นหากจีนต้องการรักษาภาพลักษณ์ของตนในฐานะชาติมหาอำนาจที่มีความรับผิดชอบและมีได้มีเจตนาที่จะล้มกระดานเพื่อสถาปนาระเบียบระหว่างประเทศชุดใหม่ที่เอื้ออำนวยต่อการดำรงผลประโยชน์ของตนเป็นสำคัญ จีนก็ควรที่จะจัดวางสถานะของตนในฐานะชาติที่เคารพกฎหมายและสถาบันระหว่างประเทศ และควรแสวงหาช่องทางในการเจรจาเพื่อยุติปัญหาพิพาทอันยืดเยื้อยาวนาน มิใช่แค่แต่เฉพาะกับฟิลิปปินส์ หากแต่หมายรวมถึงความขัดแย้งกับบรรดารัฐที่มีส่วนกล่าวอ้างกรรมสิทธิ์ในทะเลจีนใต้ทั้งหมด กระนั้นก็เกิดการเปลี่ยนแปลงนโยบายและจุดยืนของจีนก็คงเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นได้ยากยิ่ง เพราะพรรคคอมมิวนิสต์จีนภายใต้การนำของสี จิ้นผิงก็ตระหนักดีถึงความสำคัญของตนเป็นหนึ่งในปัจจุบันสำคัญในการสร้างความชอบธรรมให้แก่การปกครองของพรรคคอมมิวนิสต์ไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าปัจจัยเรื่องการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ

กระแสชาตินิยมในสังคมจีนภายหลังจากคำตัดสินที่ถือเป็นการพ่ายแพ้ครั้งประวัติศาสตร์ของจีนในเวทีการเมืองระหว่างประเทศได้ทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น ดังปรากฏให้เห็นได้จากการรวมตัวของกลุ่มชาวจีนผู้รักชาติในเมืองเฉิ่นโจว มณฑลหูหนาน เพื่อทบทวนทำลายโทรศัพท์มือถือยี่ห้อไอโฟน และเรียกร้องให้ประชาชนคว่ำบาตรร้านเคเอฟซีเพื่อตอบโต้สหรัฐฯ ซึ่งพวกเขาเชื่อว่าอยู่เบื้องหลังคำตัดสินที่ไม่เป็นธรรมนี้ (Beech, 2016) ภายใต้อภิวาทกรรมดังกล่าวจึงมีความเป็นไปได้สูง

ที่ทางการจีนจะรักษาจุดยืนที่ว่า “อำนาจอธิปไตยในทะเลจีนใต้ นั้นเป็นประเด็นที่ไม่สามารถต่อรองหรือโต้แย้งได้” ควบคู่กันไปกับการปฏิเสธคำตัดสินของศาลอย่างแข็งขันต่อไป

แม้คำตัดสินของศาลอนุญาโตตุลาการถาวรในครั้งนี้ควรจะได้รับ การพิจารณาในฐานะชัยชนะครั้งสำคัญของฟิลิปปินส์ภายหลังจากต้องเผชิญหน้ากับ ท่าที่อันเป็นภัยคุกคามจากจีนมาเป็นระยะเวลาร่วมสองทศวรรษ แต่ฟิลิปปินส์ในยุค ของประธานาธิบดีดูแตร์เตกลับเลือกที่จะไม่เฉลิมฉลองหรือแม้แต่ใช้คำตัดสินดังกล่าวเพื่อกระตุ้นจีน หากแต่กลับเลือกที่จะเจรจากับรัฐบาลปักกิ่งภายใต้กรอบทวิภาคี เพื่อระงับข้อพิพาทระหว่างทั้งสองชาติแทน ทั้งนี้จึงอาจกล่าวได้ว่า “การดำเนินนโยบายต่างประเทศอย่างเป็นอิสระ” (independent foreign policy) ของรัฐบาลดูแตร์เต (De Castro, 2016: 140) นั้นมีความแตกต่างจากสมัยรัฐบาลอาากีโนที่ 3 (Benigno Aquino III) อย่างสิ้นเชิง กล่าวคือในขณะที่อาากีโนที่ 3 พยายามเสริมสร้างสายสัมพันธ์ทางความมั่นคงกับสหรัฐฯ เพื่อถ่วงดุลอำนาจจีน ดูแตร์เตกลับเลือกที่จะถอยห่างออกจากสหรัฐฯ และหันไปสร้างความสัมพันธ์อันใกล้ชิดกับจีนแทน (De Castro, 2016: 139) กระนั้นก็ดีรัฐบาลดูแตร์เตก็ยังเลือกที่จะเสริมสร้างสายสัมพันธ์ทางความมั่นคงกับญี่ปุ่นเพื่อคานอำนาจกับจีนควบคู่กันไปด้วย (De Castro, 2016: 155)

กล่าวโดยสรุปแล้ว คำตัดสินของศาลอนุญาโตตุลาการถาวรในกรณีพิพาทระหว่างฟิลิปปินส์และจีนเหนือหมู่เกาะสแปรตลีย์ก็ถือเป็นหนึ่งในตัวอย่างสำคัญที่สะท้อนให้เห็นปฏิสัมพันธ์ระหว่างความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและกฎหมายระหว่างประเทศ ในแง่ที่ว่าความสัมพันธ์ระหว่างประเทศจะช่วยเติมเต็มมิติของการวิเคราะห์ที่ขาดหายไปของกฎหมายระหว่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งมิติทางอำนาจในการเมืองโลก ในทางกลับกันกฎหมายระหว่างประเทศก็สะท้อนให้เห็นว่าในการวิเคราะห์หรือทำความเข้าใจสถานการณ์และความขัดแย้งในการเมืองโลกนั้นไม่สามารถอาศัยแต่เฉพาะความเข้าใจทางการเมืองแต่เพียงอย่างเดียว หากแต่ จำต้องพิจารณาเกี่ยวกับกรอบหรือกฎเกณฑ์ที่จะช่วยควบคุมพฤติกรรมของบรรดา รัฐต่างๆ ในระบบระหว่างประเทศควบคู่กันไปด้วย

บทสรุป

แนวโน้มหลักที่ยืดกุมการอธิบายปรากฏการณ์ทางการเมืองระหว่างประเทศในโลกวิชาการปัจจุบันนั้นยังผูกโยงอยู่กับชุดคำอธิบายของทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศกระแสหลัก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ทฤษฎีสัจนิยม แม้ชุดคำอธิบายดังกล่าวจะมีพลังในการอธิบายและได้รับการยอมรับโดยทั่วไปจากชุมชนทางวิชาการ แต่ปัญหาหลักของการยึดติดอยู่กับมุมมองของสาขาวิชาหนึ่ง ๆ ก็ส่งผลเสียโดยตรงต่อการพินิจพิเคราะห์ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างรอบด้าน กรณีการกล่าวอ้างกรรมสิทธิ์ของจีนในทะเลจีนใต้ถือเป็นตัวอย่างสำคัญที่สะท้อนให้เห็นถึงคุณภาพการของปฏิสัมพันธ์ระหว่างวิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและกฎหมายระหว่างประเทศได้อย่างชัดเจนมากที่สุดกรณีหนึ่ง โดยแม้ท่าทีและพฤติกรรมของจีนจะขัดต่อหลักกฎหมายระหว่างประเทศ แต่จีนในฐานะชาติมหาอำนาจก็ยังแสดงจุดยืนที่แข็งกร้าวและไม่ยอมรับคำตัดสินของศาลอนุญาโตตุลาการถาวรและเลือกที่จะขยับขยายอิทธิพลเพื่อรักษาผลประโยชน์ของตนในทะเลจีนใต้ต่อไป บทความนี้เสนอว่า การอาศัยมุมมองจากสองสาขาวิชานั้นมีส่วนสำคัญต่อการขยับขยายมุมมองทางญาณวิทยาของการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศแบบดั้งเดิมและทำให้การเข้าใจปัญหาอันสลับซับซ้อนที่เกิดขึ้นในโลกความสัมพันธ์ระหว่างประเทศได้ครบถ้วนสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตามนี้ไม่ได้ต้องการที่จะทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและกฎหมายระหว่างประเทศให้กลายเป็นเรื่องเดียวกัน หากแต่ต้องการชี้ชวนให้เห็นว่าทั้งสองสาขาวิชาต่างสามารถเติมเต็มช่องว่างของกันและกันได้เป็นอย่างดี ดังคำปรารภของแคลเรนซ์ เจ. ดีแอส (Clarence J. Dias) ที่ว่า “หากปราศจากกฎหมายระหว่างประเทศแล้วไซรัความสัมพันธ์ระหว่างประเทศทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติก็คงไม่ต่างไปจากสิ่งที่ตอกย้ำความเชื่อที่ว่าอำนาจคือความถูกต้องชอบธรรมเสียเท่าไร หากปราศจากความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ เราคงไม่สามารถตีแผ่เหตุการณ์เมื่อกฎหมายระหว่างประเทศทำหน้าที่เป็นเครื่องมือของผู้มีอำนาจ หรือคงไม่อาจสนับสนุนสิ่งที่พึงกระทำเพื่อยืนหยัดในหลักการแห่งความถูกต้องชอบธรรมมิใช่หลักการแห่งอำนาจ...” (Dias, 2007: 278)

References

- Acharya, A. and Stubbs, R. (2013). **Theorizing Southeast Asian relations: Emerging debates**. London: Routledge.
- Baylis, J., Owens, P. and Smith, S. (2008). **The globalization of world politics: An introduction to international relations**. Oxford: Oxford University Press.
- Beech, H. (2016). **Chinese consumers aren't chicken over the South China Sea dispute**. Retrieved from <http://time.com/4412245/chinese-consumers-south-china-sea-kfc/>.
- Cáceres, S.B. (2014). **China's strategic interests in the South China Sea power and resources**. New York: Routledge.
- Cox, D. and O'neil, A. (2008). The unhappy marriage between international relations theory and international law. **Global Change Peace and Security**, 20(2), 201-215.
- De Castro, R. C. (2012). The risk of applying realpolitic in resolving the South China Sea dispute: Implications on regional security. **Pacific Focus**, 27(2), 262-289.
- _____. (2016). The Duterte Administration's foreign policy: Unravelling the Aquino Administration's balancing agenda on an emergent China. **Journal of Current Southeast Asian Affairs**, 35(3), 139-159.
- Dias, C. J. (2007). International relations and international law: From competition to complementarity. In Chandra Lekha Sriram, Thomas J. Biersteker, Veronica I. Raffo, & Peter J. Spiro (Eds.). **International law and international relations bridging theory and practice**. London: Routledge.
- Donnelly, J. (2004). **Realism and international relations**. Cambridge: Cambridge University Press.
- _____. (2005). Realism. in Burchill, Scott, et al.,(Eds.). **Theories of international relations**. London: Palgrave Macmillan.
- Dupuy, F and Dupuy, P. (2013). A legal analysis of China's historic rights claim in the South China Sea. **American Journal of International Law**, 107(1), 124-141.
- Emmers, R. (2009). **The changing power distribution in the South China Sea: Implications for conflict management and avoidance**. Retrieved June 30, 2016, from <https://www.rsis.edu.sg/wp-content/uploads/rsis-pubs/WP183.pdf>.
- _____. (2010). **Geopolitics and maritime territorial disputes in East Asia**. New York: Routhledge.
- Fravel, T. M. (2011). China's strategy in the South China Sea. **Contemporary Southeast Asia**, 33(3), 292-319.

- Hardy, J. (2014). **5 places where World War Three could break out**. Retrieved June 3, 2016, from <http://nationalinterest.org/feature/5-places-where-world-war-three-could-break-out-11487?page=3>.
- Hermans, C. G. C. (2012). **Tumultuous tides: Explaining and understanding the perpetuation of the South China Sea conflict**. Master's thesis in International Relations and Diplomacy, Leiden University.
- International Court of Justice. (1986). **The case concerning military and paramilitary activities in and against Nicaragua (Nicaragua v. United States of America)**. Retrieved from <http://www.icj-cij.org/docket/?sum=367&p1=3&p2=3&case=70&p3=5>.
- Jackson, R. and Sørensen, G. (2013). **Introduction to international relations: Theories and approaches**. Oxford: Oxford University Press.
- Jilek, V. (2016). **A Classical realist account of China's policy in the South China Sea**. Master's thesis in Asia Pacific Studies, National Chengchi University.
- Katzenstein, P. J. and Sil, R. (2008). Rethinking Asian security a case for analytical eclecticism. In J.J. Suh, P. J. Katzenstein and Carlson, A. (Eds.), **Rethinking security in East Asia: Identity, power, and efficiency**. Singapore: NUS Press.
- Kerry warns Beijing over air defense zone for South China Sea. (2016). **Bangkok Post**. 6 June 2016 pp. 6.
- Ministry of Foreign Affairs of the People's Republic of China. (2015). **Foreign Ministry spokesperson Hua Chunying's remarks on US defense Secretary Carter's speech relating to the issue of the South China Sea at the Shangri-La Dialogue (May 29, 2015)**. Retrieved June 13, 2016, from http://www.fmprc.gov.cn/mfa_eng/xwfw_665399/s2510_665401/t1268781.shtml.
- Mohan, M. and Law, E. (2016). China says it doesn't fear 'trouble' in South China Sea. **The Nation**. June 6 2016. pp. 5A.
- Novicio, N. M. (2003). **The South China Sea dispute in Philippine foreign policy**. Singapore: Institute of Defence and Strategic Studies.
- Permanent Mission of the People's Republic of China to the United Nations. (2009). **Note verbale CLM/17/2009, 7 May 2009, addressed to the Secretary-General of the United Nations**. Retrieved June 12, 2016, http://www.un.org/depts/los/clcs_new/submissions_files/vnm37_09/chn_2009re_vnm.pdf.
-
- (2011). **Note verbale CLM/8/2011, 7 May 2009, addressed to the Secretary-General of the United Nations**. Retrieved June 12, 2016, http://www.un.org/depts/los/clcs_new/submissions_files/mysvnm33_09/chn_2011_re_phl_e.pdf.

- Qin, Y. (2011). Development of international relations theory in China: progress through debates. **International Relations of the Asia-Pacific**, 11(2), 231-257.
- Qin, Y and Wei, L. (2007). Structures, processes, and the socialization of power: China and regional cooperation in East Asia. **World Economics and Politics**, 3(003), 1-31.
- Raine, S. and Mière, C. (2013). Chapter 1: Mapping the history. **Adelphi Series**, 53(436-437), 29-54.
- Rozman, G. (2010). **Chinese strategic thought toward Asia**. New York: Palgrave Macmillan.
- Severino, R. C. (2014). Preventing conflict in the South China Sea. In Chachavalpongpun, P. (Ed.), **Entering uncharted waters? ASEAN and the South China Sea**. (pp. 3-14). Singapore: Institute of Southeast Asian Studies.
- Sinsuppharoek, C. (2013). *Gorranee pipat moo gor Spratly: Tatsana taang got maa lae gaan meuang*. (In Thai) [The Spratly islands dispute: Legal and political perspectives]. **Junlasaan Kwaam Mankong Seuksaa**. (In Thai) [Security Studies Monographs], July 2013(127-128), 1-72.
- The Institute for Security and Development Policy. (2016). **Understanding China's position on the South China Sea disputes**. Retrieved from <http://isdp.eu/content/uploads/2016/06/2016-Understanding-Chinas-Position-on-South-China-Sea-Disputes.pdf>.
- The Permanent Court of Arbitration. (2013). **The Arctic Sunrise Arbitration (Netherlands v. Russia)**. Retrieved from <http://www.pcacases.com/web/view/21>.
- _____. (2016). **PCA press release: The South China Sea arbitration (The Republic of the Philippines v. The People's Republic of China)**. Retrieved from <https://pca-cpa.org/wp-content/uploads/sites/175/2016/07/PH-CN-20160712-Press-Release-No-11-English.pdf>
- Thirawat, C. (2007). **Got mai rawang pratet**. (In Thai) [International law]. Bangkok: Winyuchon.
- United Nations. (1982). **United Nations convention on the law of the sea**. Retrieved June 20, 2016, from http://www.un.org/depts/los/convention_agreements/texts/unclos/unclos_e.pdf.
- US threatening 'chaos' in Asia-Pacific: China. (2015). **Bangkok Post**. 9 May 2015. pp. 7.
- Wong, E. (2011). **China hedges over whether South China Sea Is a 'Core Interest' worth war**. Retrieved June 20, 2016, from <http://www.nytimes.com/2011/03/31/world/asia/31beijing.html>.

Yotsomsak, M. (2013). *Gaan kayai bot baat taang gan tahaan kong jeen nai talay jeen dtai*. (In Thai) [China's military expansion in the South China sea]. ***Junlasaan Kwaam Mankong Seuksaa***. (In Thai) [Security Studies Monographs], November 2013(132-133),1-78.

